

Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού

Διεύθυνση: ΣΤΑΔΙΟΥ 5, GR105 62, ΑΘΗΝΑ,
Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: posdep@posdep.gr Ιστοσελίδα: www.posdep.gr
Τηλέφωνο: 210-3689372 Fax: 210-3689376

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Αθήνα, 18 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2011

Θέμα: Σχετικά με τη συζήτηση για την μεταρρύθμιση της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας.

Εισαγωγή

Το ΥΠΔΒΜΘ στο πλαίσιο της διαβούλευσης γύρω από τη σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση στην τριτοβάθμια, έφερε πρόσφατα προς συζήτηση στο ΕΣΥΠ επιμέρους θέματα της μεταρρύθμισης (7^η, 8^η και 9^η συνεδρίαση).

Η Εκτελεστική Γραμματεία της ΠΟΣΔΕΠ, έχοντας από καιρό τοποθετηθεί υπέρ της κατάργησης του οργάνου (όπως άλλωστε είχε εισηγηθεί αρχικά και η Υπουργός) και της αντικατάστασής του από **μια Ανεξάρτητη Αρχή με αυξημένο ρόλο και συγκροτημένη δομή**, διατηρεί σοβαρές αμφιβολίες για την αποτελεσματικότητα της ενέργειας αυτής ως προς τον επιδιωκόμενο στόχο, δηλ. την ουσιαστική συζήτηση των προτεινόμενων αλλαγών και την εξεύρεση σημείων συμφωνίας και συναίνεσης. Επίσης δηλώνουμε ότι **η τοποθέτησή μας αυτή δεν έχει να κάνει σε τίποτα με τα φυσικά πρόσωπα, που έχουν αναλάβει την ηγεσία του ΕΣΥΠ και των επιμέρους Συμβουλίων**, για τα οποία η εκτίμησή μας παραμένει στο ακέραιο τόσο όσον αφορά τη διαδρομή τους στο ακαδημαϊκό σύστημα όσον και σε ό,τι αφορά τις επίπονες προσπάθειες που καταβάλλουν για να ανταποκριθούν στα καθήκοντά τους μέσα από ποικίλες αντιξοότητες.

Αρνητικά τοποθετείται η Εκτελεστική Γραμματεία της ΠΟΣΔΕΠ και απέναντι στην παράκαμψη του ΣΑΠΕ και του ΣΑΤΕ, των πραγματικά αρμόδιων οργάνων να συζητήσουν ενδελεχώς για τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στο ίδιο πνεύμα, η Εκτελεστική Γραμματεία της ΠΟΣΔΕΠ βλέπει με σκεπτικισμό την αδυναμία ολοκλήρωσης της σχετικής συζήτησης και στη Διακομματική Επιτροπή της Βουλής, χωρίς να έχει κατατεθεί κανένα γραπτό κείμενο αναφορικά με τις εξειδικεύσεις των αλλαγών που περιέχονται στο κείμενο διαβούλευσης, αλλά και κανένα γραπτό κείμενο - παρά τις διαβεβαιώσεις του Υφυπουργού- αποτύπωσης των απόψεων που εξέφρασαν οι εκπρόσωποι των κομμάτων.

Παρ' όλα αυτά, η Ομοσπονδία θεωρεί απαραίτητη τη δημόσια τοποθέτησή της επί των θεμάτων που συζητήθηκαν στο ΕΣΥΠ και γι' αυτό αποφάσισε να προχωρήσει στην κατάθεση

γραπτώς των απόψεών της. Επιμένει ότι **οι όποιες μεταρρυθμίσεις προτείνονται θα πρέπει πρωτίστως να αποτελούν προϊόν μελέτης με βάση δεδομένα που έχουν καταγραφεί με επιστημονικό και αντικειμενικό τρόπο και ότι θα πρέπει να δηλώνονται ρητά οι επιδιωκόμενοι στόχοι μέσω των συγκεκριμένων προτάσεων**. Οι αλλαγές επομένως θα πρέπει να απαντούν σε πραγματικές ανάγκες –που όντως υπάρχουν– παρέμβασης για τη βελτίωση της οργάνωσης και της λειτουργίας των ΑΕΙ και όχι ασκήσεις επί χάρτου και τμήμα της επικοινωνιακής πολιτικής του οποιουδήποτε.

Είναι επιτακτική ανάγκη όλοι να συνειδητοποιήσουμε ότι το πολύπλοκο και πολυδιάστατο πανεπιστημιακό μας σύστημα έχει ως παρακαταθήκη ένα αξιόλογο παρελθόν και απαιτεί μια ξεκάθαρη πολιτική, που θα διασφαλίζει τη συνεχή ποιοτική αναβάθμισή του στο μέλλον.

ΕΣΥΠ 7^η συνεδρίαση (Τετάρτη 26 Ιανουαρίου 2011)

Θέμα: «Το διοικητικό μοντέλο για την τριτοβάθμια»
(Απόφαση του 10^{ου} Συνεδρίου της ΠΟΣΔΕΠ)

Η απαίτηση για **αυτοδιοίκηση** των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης, η οποία στην Ελλάδα είναι κατοχυρωμένη από το Σύνταγμα, πηγάζει από την ανάγκη **ακαδημαϊκής ελευθερίας** και αντισταθμίζεται από την υποχρέωση **κοινωνικής λογοδοσίας** εκ μέρους της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Για την ΠΟΣΔΕΠ, η διοίκηση των ιδρυμάτων πρέπει να είναι ισχυρή και ανεξάρτητη από ομάδες συμφερόντων μέσα και έξω από το πανεπιστήμιο, και να εξασφαλίζει την αποτελεσματική διαχείριση των ιδρυμάτων. Η διοίκηση πρέπει να απολαμβάνει της εμπιστοσύνης της πανεπιστημιακής κοινότητας και να διαθέτει δημοκρατική νομιμοποίηση από αυτή.

Η εξασφάλιση της αυτοδιοίκησης, της διαφάνειας, της ακαδημαϊκότητας, της αποτελεσματικής διοίκησης και της λογοδοσίας των πανεπιστημίων επιτυγχάνεται ως εξής:

Η **Σύγκλητος** πρέπει να παραμείνει το **ανώτατο ακαδημαϊκό όργανο** και **όργανο διοίκησης του ιδρύματος**. Η Σύγκλητος είναι ολιγομελές όργανο και υποστηρίζεται από τις αναβαθμισμένες υπηρεσίες του ιδρύματος.

Παράλληλα με τη Σύγκλητο, λειτουργεί το **Συμβούλιο στρατηγικού σχεδιασμού και κοινωνικής λογοδοσίας** του ιδρύματος, κυρίως με **συμβουλευτικές αρμοδιότητες**. Παρακολουθεί τη στρατηγική ανάπτυξης του Ιδρύματος, και δημοσιοποιεί την ετήσια έκθεσή του.

Το Συμβούλιο αποτελείται κατά πλειοψηφία από εκλεγμένα μέλη ΔΕΠ- διαφορετικά από αυτά που συμμετέχουν στη Σύγκλητο και από εξωτερικά μέλη. Τα **εξωτερικά μέλη**, τα οποία μπορεί να είναι είτε Έλληνες είτε διεθνείς προσωπικότητες με εμπειρία στην διοίκηση και στρατηγικές ανάπτυξης ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, επιλέγονται από τα ακαδημαϊκά όργανα του Ιδρύματος.

Ο **Πρύτανης** και όλα τα μονοπρόσωπα όργανα του Ιδρύματος εκλέγονται από τα μέλη ΔΕΠ και το λοιπό μόνιμο διδακτικό προσωπικό του Ιδρύματος. Τα συλλογικά όργανα είναι ολιγομελή.

Τα μέλη των συλλογικών οργάνων εκλέγονται από τις αντίστοιχες ομάδες της ακαδημαϊκής κοινότητας που εκπροσωπούνται σε αυτά.

Η **φοιτητική συμμετοχή** στη διοίκηση του ιδρύματος, ιδιαίτερα σε θέματα τα οποία άπτονται των ενδιαφερόντων των φοιτητών, όπως θέματα σπουδών, φοιτητικής μέριμνας, διεθνών εκπαιδευτικών ανταλλαγών, πολιτισμού, αθλητισμού, κ.ά., μέσω **δημοκρατικά εκλεγμένων εκπροσώπων** των φοιτητριών και των φοιτητών, αποτελεί σημαντικό μέρος της δημοκρατικής διαπαιδαγώγησης στην οποία αποβλέπει η ανώτατη εκπαίδευση. Η έκταση και ο τρόπος συμμετοχής των φοιτητών στα συλλογικά όργανα διοίκησης ή στην ανάδειξη ατόμων σε θέσεις διοίκησης, ρυθμίζεται από τον εσωτερικό κανονισμό κάθε ιδρύματος, μέσα σε γενικά πλαίσια που καθορίζει ο νόμος. Στόχος της μεταρρύθμισης πρέπει να είναι η ποιοτική αναβάθμιση της φοιτητικής εκπροσώπησης στα όργανα που χειρίζονται θέματα φοιτητικού ενδιαφέροντος

ΕΣΥΠ 8^η συνεδρίαση (Τετάρτη 2 Φεβρουαρίου 2011)

Θέμα Πρώτο: «Νέες αρχές ακαδημαϊκής οργάνωσης και οργάνωσης σπουδών»

Σε σχέση με τα συναφή χωρία από το «κείμενο διαβούλευσης» καθώς και με τις τρεις βασικές επιδιώξεις της προτεινόμενης μεταρρύθμισης, όπως αναπτύχθηκαν από τον Πρόεδρο του ΕΣΥΠ, η ΠΟΣΔΕΠ τοποθετείται ως εξής:

(Α) Διαφωνούμε με την προτεινόμενη γενικευμένη επαναφορά της Σχολής ως ακαδημαϊκής και διοικητικής οντότητας, αντί του Τμήματος. Θεωρούμε ότι το επιχείρημα της αποτελεσματικότερης οριζόντιας διοικητικής υποστήριξης είναι λιγότερο σημαντικό από την ανάγκη να παραμείνει το Τμήμα η βασική ακαδημαϊκή μονάδα. Το Τμήμα μπορεί να συμμετάσχει σε διατμηματικά/διεπιστημονικά προγράμματα, στα οποία ο ρόλος της Σχολής και του Κοσμήτορα θα είναι καίριος: συνέργιες, καλύτερη αξιοποίηση ανθρωπίνων πόρων και υποδομών, κ.ο.κ. Η λειτουργία πανεπιστημιακών προγραμμάτων σπουδών μονοετούς και διετούς διάρκειας δεν είναι αποδεκτή.

(Β) Διαφωνούμε με τη γενικευμένη οργάνωση ενιαίου πρώτου έτους σπουδών σε επίπεδο Σχολής και την εισαγωγή νέων φοιτητών/-τριών σε αυτό. Θεωρούμε ότι η εισαγωγή των νέων φοιτητών/-τριών σε Τμήμα ή σε Σχολή πρέπει να αποφασίζεται από το κάθε πανεπιστήμιο με βάση τις ιδιαιτερότητες του και τις διαθέσιμες υποδομές. Σε κάθε περίπτωση για την εισαγωγή φοιτητών/-τριών σε Σχολές και όχι σε Τμήματα πρέπει να δοθεί ικανός μεταβατικός χρόνος προσαρμογής των πανεπιστημίων στον νέο τρόπο εισαγωγής.

Κρίσιμο σημείο στην περίπτωση εισαγωγής των φοιτητών/-τριών σε Σχολές είναι η διασφάλιση του αδιάβλητου και της αντικειμενικότητας στην επιλογή τους, καθώς και ο αριθμός των εισακτέων (ειδικά στις εργαστηριακές σχολές) και τα κριτήρια βάσει των οποίων θα ενταχθούν στα Τμήματα της Σχολής μετά την ολοκλήρωση του πρώτου κοινού έτους, ζητήματα στα οποία τα ιδρύματα πρέπει να έχουν βαρύνοντα λόγο.

(Γ) Διαφωνούμε με τη γενικευμένη δημιουργία ξεχωριστών μεταπτυχιακών σχολών, σε επίπεδο ιδρύματος, αποκομμένων από τα προπτυχιακά προγράμματα, με διακριτή διοικητική δομή. Θεωρούμε ότι πρέπει να θεσπιστούν αυστηρά κριτήρια (επιστημονικά, μελέτες σκοπιμότητας κ.λ.π.) για τη δημιουργία μεταπτυχιακών προγραμμάτων και αυστηρή αξιολόγηση αυτών που ήδη λειτουργούν.

Σημαντικός παράγοντας για την ποιότητα σπουδών, και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, είναι ο ενιαίος χώρος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έρευνας με την ουσιαστική και ισότιμη συμμετοχή των ερευνητών/-τριών και την συνεργασία Ερευνητικών Κέντρων και Πανεπιστημίων.

Θέμα Δεύτερο: «Ρυθμίσεις που σχετίζονται με το προσωπικό των πανεπιστημίων και των ΤΕΙ»

(Α) Σχετικά με τις βαθμίδες του προσωπικού στα Πανεπιστήμια, θεωρούμε ότι:

(α) πρέπει να περιοριστούν οι συνεχείς κρίσεις και οι σχέσεις εξάρτησης των κατώτερων βαθμίδων προς τις ανώτερες, με παράλληλες βελτιώσεις στη σύνθεση των εκλεκτορικών σωμάτων,

(β) η σημερινή βαθμίδα του Λέκτορα με τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που της αντιστοιχούν έχει καταλήξει να είναι αναντίστοιχη των πραγματικών προσόντων των υποψηφίων.

Κατά συνέπεια, θα μπορούσαν οι βαθμίδες να περιοριστούν σε 3 και να υπάρχει κρίση για μονιμότητα στη βαθμίδα του επίκουρου μετά από 5 χρόνια. Σε μια τέτοια περίπτωση, μεταβατικές διατάξεις πρέπει να προνοήσουν για τους υπηρετούντες λέκτορες και τους εκλεγμένους υπό διορισμό. Δεν θεωρούμε ότι είναι χρήσιμο να υπάρχει βαθμίδα προσωπικού με αποκλειστικά διδακτικό έργο και όχι ερευνητικό, όπως η προτεινόμενη αλλαγή της βαθμίδας του Λέκτορα, η οποία δεν θα δίνει δυνατότητα εξέλιξης.

Σε σχέση, με το έκτακτο ή επικουρικό διδακτικό έργο, συμφωνούμε με τη σταδιακή κατάργηση του θεσμού των διδασκόντων του Π.Δ. 407 και προτείνουμε την αντικατάστασή τους με τον θεσμό των μεταδιδασκόντων ερευνητών στους οποίους θα ανατίθεται και διδακτικό έργο, καθώς και την αξιοποίηση του θεσμού του επισκέπτη καθηγητή. Βοηθητικό διδακτικό έργο πρέπει επίσης να ανατίθεται στους υποψήφιους διδάκτορες.

Όσον αφορά την διαδικασία εκλογής ή εξέλιξης μέλους ΔΕΠ η θέση μας είναι γενικά η εξής: Διαφωνούμε με τον ορισμό του εκλεκτορικού σώματος και εισηγητικής επιτροπής από το μονοπρόσωπο όργανο διοίκησης του Κοσμήτορα, όπως προτείνεται. Τα εκλεκτορικά σώματα θα πρέπει να απαρτίζονται από μέλη ΔΕΠ του ιδίου ή άλλου πανεπιστημίου που θα είναι ειδικοί στο αντικείμενο της υπό προκήρυξη θέσης. Το υπουργείο πρέπει άμεσα να δρομολογήσει τις απαραίτητες διαδικασίες ώστε να διαμορφωθεί ο εθνικός κατάλογος κριτών για κάθε επιστημονική περιοχή.

Τέλος θεωρούμε ότι χρειάζεται να δημιουργηθεί ένα **δευτεροβάθμιο όργανο παραπομπής των ενδοπανεπιστημιακών διαφορών**, όπως οι εκλογές μελών ΔΕΠ, κλπ.

(B) Σχετικά με τη μισθοδοσία των πανεπιστημιακών:

Διαφωνούμε με την πρόνοια ότι η «πολιτεία χρηματοδοτεί το προσωπικό των ιδρυμάτων σύμφωνα με τις προγραμματικές συμφωνίες». Η πολιτεία έχει την υποχρέωση να διασφαλίζει την μισθοδοσία των πανεπιστημιακών πέρα και έξω από την υπογραφή ή μη «προγραμματικών συμφωνιών». Είναι υποχρέωση της πολιτείας να διασφαλίζει ένα αξιοπρεπές μισθολόγιο για τους πανεπιστημιακούς δασκάλους, το οποίο θα ανταποκρίνεται στα προσόντα τους και στο λειτούργημα που επιτελούν. Το κάθε πανεπιστήμιο μπορεί με βάση δικά του ακαδημαϊκά κριτήρια να παρέχει επιπλέον χρηματοδότηση για ερευνητικό έργο ή για επιπλέον τεχνικό-διοικητικό προσωπικό σε πανεπιστημιακούς με εξαιρετες ακαδημαϊκές επιδόσεις.

ΕΣΥΠ 9^η συνεδρίαση (Τετάρτη 9 Φεβρουαρίου 2011)

Θέμα Πρώτο: «Τρόποι μετάδοσης της γνώσης στην Ανώτατη Εκπαίδευση»

Βασική θέση της ΠΟΣΔΕΠ και στο θέμα αυτό, όπως και σε όλα τα υπόλοιπα, είναι ότι οι τοποθετήσεις πρέπει να βασίζονται σε πραγματικά δεδομένα και να έχουν θεωρητική τεκμηρίωση. Δεν επιτρέπεται εμπειρικές γνώσεις (ή εντυπώσεις) να αποτελούν τη βάση για το σχεδιασμό εθνικών πολιτικών και μεταρρυθμίσεων. Θεωρούμε ότι στην τριτοβάθμια εκπαίδευση χρησιμοποιούνται, και οφείλουν να χρησιμοποιούνται ακόμη εντατικότερα, ποικίλοι τρόποι διδασκαλίας, μεταξύ των οποίων και η διάλεξη.

Η χρήση της διάλεξης καθίσταται πολλές φορές απαραίτητη όχι λόγω προτίμησης του/της διδάσκοντα/-ουσας, αλλά λόγω της αδυναμίας κατάτμησης των τμημάτων σε μικρότερα ακροατήρια (βλ. μη εφαρμογή ρύθμισης άρθρου του νόμου 3549/2007 για τα 80-μελή τμήματα).

Διαφωνούμε με τον προτεινόμενο περιορισμό των μαθημάτων επιλογής στα προγράμματα σπουδών – αδυνατίζει αυτό που συνιστά συγκριτικό πλεονέκτημα για το κάθε πρόγραμμα σπουδών, και που επιτρέπει τη διαφοροποίηση του ακαδημαϊκού προφίλ των φοιτητών/-τριών. Η πρόταση αυτή του περιορισμού προς όφελος επιπλέον των υποχρεωτικών μαθημάτων σε μικρά τμήματα υποδηλώνει από πλευράς κυβέρνησης την πρόσληψη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως διαδικασίας κατάρτισης, με τον πανεπιστημιακό δάσκαλο σε ρόλο *εμψυχωτή*.

Η αναβάθμιση των παρεχόμενων προγραμμάτων και η βελτίωση των τρόπων διδασκαλίας δεν πρέπει να περιορίζονται αποκλειστικά στη χρήση των νέων τεχνολογιών από τον/τη διδάσκοντα/-ουσας, όπως η προτεινόμενη ιστοσελίδα. Σημαντικές αλλαγές απαιτούνται και από μέρους του φοιτητικού πληθυσμού (πώς εκπαιδεύεται στη δευτεροβάθμια και πώς συνεχίζει στην τριτοβάθμια), όπως αλλαγές σε σχέση με τις εξεταστικές περιόδους, τους όρους φοίτησης και παρακολούθησης κ.ά.

Η πρόταση για διοικητικό τεχνικό τμήμα σε επίπεδο Σχολής/Κοσμητείας δεν λαμβάνει υπόψη της τον τεράστιο αριθμό ανθρωποωρών που απαιτούνται για την τεχνολογική υποστήριξη των μαθημάτων. Χωρίς τεχνικό προσωπικό στα εργαστήρια (ΕΤΕΠ, εξωτερικούς συνεργάτες), και χωρίς βοηθητικό διδακτικό προσωπικό (υποψήφιοι διδάκτορες, με ωριαία αποζημίωση) δεν μπορεί να βελτιωθούν ουσιαστικά οι τρόποι διδασκαλίας.

Η Ομοσπονδία εκτιμώντας τη σπουδαιότητα που το θέμα αυτό έχει για την ουσιαστική αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας **προτίθεται να οργανώσει ημερίδα με στόχο την αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο και να διατυπώσει ένα σύνολο θέσεων σχετικά με την ανάπτυξη αυτής της δραστηριότητας στο ελληνικό πανεπιστήμιο.**

Θέμα Δεύτερο: «Χωροταξία ακαδημαϊκών μονάδων»

Ένα από τα σημαντικότερα θέματα της μεταρρύθμισης, η αναδιάρθρωση του χάρτη της τριτοβάθμιας, συζητείται ελάχιστα και αρκετά επιφανειακά, χωρίς δηλαδή να αναφέρονται ρητά οι *επιδιωκόμενοι στόχοι* και τα *κριτήρια* που προτείνονται να χρησιμοποιηθούν.

Η κυβέρνηση εξακολουθεί ακόμα και σήμερα να μην έχει απαντήσει σε δύο πολύ βασικά ερωτήματα: (α) πόσο μαζική επιθυμεί να είναι η τριτοβάθμια εκπαίδευση, (β) εάν θεωρεί ότι ανά περιφέρεια επιθυμεί να υπάρχει ένα ίδρυμα ή περισσότερα, ή πόσο μεγάλα θέλει τα κεντρικά πανεπιστήμια.

Βασική θέση της ΠΟΣΔΕΠ είναι το να συζητηθεί η αναδιάρθρωση ως συνέχεια μιας ουσιαστικής αξιολόγησης των ιδρυμάτων, παλαιότερων και νεότερων («τμημάτων της διεύρυνσης»).

Τα βασικά κριτήρια πρέπει να είναι δύο ειδών: επιστημολογικά (σχετικά δηλ. με την εξέλιξη των επιστημών) και αναπτυξιακά. Μέριμνα πρέπει επίσης να ληφθεί για τις μετακινήσεις διοικητικού και ακαδημαϊκού προσωπικού.

Ο Πρόεδρος

Νικόλαος Μ. Σταυρακάκης
Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Η Γραμματέας

Ευγενία Μπουρνόβα
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ε.Κ.Π.Α.